

कृथाश्चाद्धादिनिमित्तं विना संस्कारः प्राविश्यं योयजेतांश्चैवेनमासिमासिशतंसमाः मांसाजिचनखादेतद्वयमेतत्समं स्मृतमिति स्मृतैः ॥ २८ ॥ तीर्थे सत्काराणामज्ञानादप्रतिपादनमपि न दूषकं ॥ २९ ॥ अपचारिण्याः व्यभिचारिण्याः निष्कृतिः धिक्करणं दासीवत् अनाच्छादनमात्रेण दूरस्थापनं तथा सहरति भोजनादि वर्जनं चेत्यर्थः ॥ ३० ॥ सोमस्य तत्त्वं अनेन तु मादेवामनुष्यान्कामैरभिवर्षतीति लोकद्वयोपकारणकोयं सोम इति ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ इति शांतिप० रा० नै० भारत० चतुस्त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३४ ॥ ॥ ३५ ॥ साधारणानि प्रायश्चित्तानि तावदाह तपसेति तपसा कृच्छ्रं चां द्रायणादिना कर्मणायज्ञादिना प्रदाने नगवादीनां पुनर्नातिशोधयति ॥ १ ॥ स्वकर्मकृद्वासादिरहितः ॥ २ ॥ कर्मब्रह्महत्यां ॥ ३ ॥ लक्ष्य इति कामकारविषये विदुषां प्रायश्चित्तोपदेष्टृणां आत्मनो वा इच्छया वैदुष्ये सति अकामतत्त्वाद् त्रिरित्यादि

वृथापशुसमालभनैवकुर्यान्नकारयेत् ॥ अनुग्रहः पशूनां हि संस्कारो विधिमोदितः ॥ २८ ॥ अनर्हं ब्राह्मणे दत्तमज्ञानात्तन्नदूषकं ॥ सत्काराणां तथा तीर्थे नित्यं
वा प्रतिपादनं ॥ २९ ॥ स्त्रियास्तथापचारिण्या निष्कृतिः स्याददूषिका ॥ अपि सा पूयते तेन न तु भर्ता प्रदुष्यति ॥ ३० ॥ तत्त्वं ज्ञात्वा तु सोमस्य विक्रयः स्याददोषवा
न् ॥ असमर्थस्य भृत्यस्य विसर्गः स्याददोषवान् ॥ वनदाहो गवामर्थे क्रियमाणो न दूषकः ॥ ३१ ॥ उक्तान्येतानि कर्माणि यानि कुर्वन्नदुष्यति ॥ प्रायश्चित्तानि
वक्ष्यामि विस्तरेणैव भारत ॥ ३२ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिपर्वणिराजधर्मानुशासनपर्वणि प्रायश्चित्तीये चतुस्त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३४ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥
व्यास उवाच ॥ तपसा कर्मणा चैव प्रदानेन च भारत ॥ पुनाति पापं पुरुषः पुनश्चेन्न प्रवर्तते ॥ १ ॥ एककालं तु भुंजीत च रन्मैक्ष्यं स्वकर्म कृत् ॥ कपालपाणिः खट्वां
गी ब्रह्मचारी सदोत्थितः ॥ २ ॥ अनसूयुरधः शायी कर्मलोके प्रकाशयन् ॥ पूर्णैर्द्वादशभिर्वर्षैर्ब्रह्महाविप्रमुच्यते ॥ ३ ॥ लक्ष्यः शस्त्रभृतां वा स्याद्विदुषामिच्छयात्म
नः ॥ प्रास्येदात्मानमग्नौ वासमिद्वे त्रिरवाक्शिराः ॥ ४ ॥ जपन्वान्यतमं वेदं योजनानां शतं व्रजेत् ॥ सर्वस्वं वा वेदविदे ब्राह्मणायोपपादयेत् ॥ ५ ॥ धनं वा जीव
नायालंगृहं वा सपरिच्छदं ॥ मुच्यते ब्रह्महत्याया गोप्ता गोब्राह्मणस्य च ॥ ६ ॥ षड्विंशैः कृच्छ्रभोजी ब्रह्महा पूयते नरः ॥ मासे मासे समभ्रंस्तु त्रिभिर्वर्षैः प्रमुच्यते ॥
॥ ७ ॥ संवत्सरेण मासाशी पूयते नात्र संशयः ॥ तथैवोपवसनूराजन् स्वल्पेनापि प्रपूयते ॥ ८ ॥

ना ॥ ४ ॥ अवाक्शिराः यंकंचिद्वेदं जपन्यो जनानां शतं त्रिं जेतुं शतत्रयं योजनं पदचारेण तीर्थयात्रायां वेदं जपन्मुष्यत इत्यर्थः ॥ ५ ॥ ६ ॥ कृच्छ्रभोजी कृच्छ्ररीत्या सातत्येन भुंजानः व्यहं प्रातश्च व्यहं सायं च
हमद्यादयाचितं व्यहं परंचनाश्रयादिति विधिना एकैकः कृच्छ्रो द्वादशदिनात्मको ज्ञेयः मासे मासे इति तस्यैवातिदेशः समाहं प्रातः समाहं सायं समाहं मया चितं समाहं मनशनं विषमेषु मासेषु स एवाष्टाहं क्रमेण समे
षु मासेषु प्रकारेण वर्षत्रयमिति द्वितीयः ॥ ७ ॥ मासाशीति मासं सायं मासं प्रातर्मासं मया चितं मासमुपवासा इति क्रमेण वर्षं वानयेत् मासादधिकेन स्वल्पेनापि कालेन उपवासं नृजलमात्रेण वर्तयन् मुष्यते ॥ ८ ॥